

KÜLÖNFÉLÉK.

Szél-törések Erdélyben. A f. évi május hó 13-án d. u. 3—4 óra között Dés város északnyugati részén keletkezett s délkelet felé rohant tornádó vagy ciklon itt is meglehetősen károkat okozott a szentbenedeki és nyiresi uradalom tulajdonát képező két erdő-részben, melynek leírásával némi szolgálatot vélek tenni azoknak a meteorológusoknak, kik hivatva vannak megállapítani, vajjon tornádó vagy ciklon volt-e, mert mindkettő ismeretlen volt eddig, mint természeti tűnemény.

Megjegyzendő, hogy ezen orkánt szokatlan és nagyon hirtelen keletkezett tikkasztó meleg légáramlat előzte meg úgy, hogy a hőmérő néhány percz alatt 6—7 fokkal emelkedett s a különben elég hűvös idő után 20 fok R. meleg lett az árnyékban.

Amilyen gyorsan keletkezett ez az orkán, olyan gyorsan rohant tovább folytonos villámlás és mennydörgés között s ahol végigvonult, úgy látszott, mintha a felhők a földet sepernék.

Dr. *Cholnoky* Jenőnek a f. évi május hó 18-án a Budapesti Hirlapban „Az erdélyi tornádó“ czimű cikkében leirt jelenségek szerint, egyrészt tornádóra enged következtetni, de másrészt nem, mert a tornádó dr. *Cholnoky* szerint tölcészerű erős forgószél s így a kicsavart fákat össze-vissza döntené, mint a ciklon, mely szintén csak erős forgószél, de a históriai adatok szerint talán nem oly sebes és nincsen olyan pusztító ereje; míg a tornádó csak kisebb kiterjedésű szokott lenni, addig a ciklon rendszeren nagyobb területen pusztít.

Az irány, melyet dr. *Cholnoky* megjelölt anélkül, hogy akkor még biztos adatok lettek volna kezében, nagyjában és tekintettel azon egész területre, melyen az orkán végigvonult, megfelel ugyan a valóságnak, de mégis mondhatni, hogy azon vonal, melyen a tornádó igazi pusztító ereje végigszárguldott, *Bálványosváralja* község előtt megtört és már nem mondható egyenesnek, mert különben ezen község, mint azt a terep világosan mutatja, az orkántól délnek maradt volna; vagyis *Magyardécse* és *Bálványosváralja* között vonult volna el s így ezen község a nagy pusztulástól megmenekül.

Téves volt továbbá dr. *Cholnoky* azon feltevése, mintha csak *Bálványosváralján* kezdett volna igazi pusztító erővel tovább rohanni, mert pusztító ereje már *Nyíres* és *Szentmargita* községek között oly erős volt, hogy ott egy 60—70 éves, 0·7 záródású, 0·9 tölgy- és 0·1 gyertyánállományu erdőterületet körülbelől 6—7 kat. holdon a szó teljes értelmében letarolt s csak fiatalabb, még hajlékony fákat kimélte meg.

Teljesen tornádóra vall dr. *Cholnoky* leírása szerint azon körülmény, mely szerint a tornádó nem egyenletes magasságban, hanem hol lejjebb ereszkedve, hol magasabbra emelkedve vonul tovább, mert az északnyugat felé hajló s 20—25 fok lejtésszöggel biró, u. n. „*Malomerdő*” erdőrész mélyebben fekvő részében honnan a vihar jött, csak itt-ott előforduló rezgőnyárfákat döntött és feljebb szintén csak itt-ott egy-egy tölgyfát, míg ellenben ezen erdőrész legmagasabb fekvő pontján, a szó teljes értelmében elpusztította a már említett 6—7 kat. holdnyi erdőt, de csak azért annyit, mert ott az erdő vége; különben igen nagy károkat okozott volna. Ugyancsak aránylag kevés kárt okozott ezen erdőterületnek észak felé hajló mélyebben fekvő részén, hol csak szórványosan döntött ki erősebb törzseket.

Még nagyobb erővel pusztított ezen erdőterülettől délkeleti irányban körülbelől 1½ kilométernyi távolságra a fensikon fekvő, némi északi elhajlással biró, u. n. „*Korisztyel*” erdőrészben, hol a régebbi időkből megmaradt körülbelől 120 éves tölgymakkfákat szintén tövestől döntött ki, vagy derékon törte, közöttük egy legalább 300 éves ép, egészséges tölgyfát, mely régebbi idők óta a kettős illetve hármás határjelként szolgált.

Ezen két erdőrészben világosan látható, hogy az orkán egész szélessége legfeljebb 1 ½ kilométernyire terjedt, míg pusztító ereje csak ½ kilométernyire.

Nem vall tornádóra azon körülmény — mint már említettem —, hogy a kidöntött vagy letört fáknak 90%-a mind az orkán irányában ugyszólván párhuzamosan fekszik, míg 10%-a déli vagy északi irányban, mely körülmény azonban arra enged következtetni, sőt határozottan állithatom, hogy a fák erősebb gyökérhálózata nincsen egyenletesen elosztva s így a gyengébb oldalon bekövetkezett gyökérhálózat szakadásából ered a fának

az iránytól való eltérése; vagyis az ellenkező oldalra való dőlése. De azért, amennyiben a tornádó sebessége és ereje még határozottan megállapítva nincsen, könnyen érthető, hogy magával ragad mindent és habár forgószél, mégis azon irányban dönt mindent, amerre utját vette.

A talaj különben mindkét erdőrészben majdnem általánosan kötött agyagnak mondható; elősegítette a bajt az a körülmény, hogy a talaj a sok esőzés következtében nagyon meglazult, mert az egész gyökérhálózat kiemelkedett úgy, hogy két-három méternyire, sőt annál is magasabban fekszik ott az egész földgomolylyal együtt s az alatt víztócsa állott.

Tornádóra vall ismét azon körülmény, hogy *Bálványosváralján* északnyugati irányban szilárdan épített s kőtalapzaton fekvő fahidnak az egész tölgyfaburkolatát leszedte s szerte-szét szórta, pedig erős vasszegekkel volt megerősítve és hevederekkel ellátva, nemkülönben azon körülmény, hogy *Bálványosváralján* szilárdan épített házakon és templomokon gerenda sem maradt, sőt a tisztán kőből és téglából épült falakat is megrongálta és lebontotta helyenként földig, míg ellenben azok közelében volt néhány faalkotmányu szalmafedeles viskónak egy kis megtépésen kívül semmi bajuk sem történt.

Megjegyzendő, hogy *Bálványosváralja* minden oldalról teljesen védett völgykatlanban fekszik és mindennek inkább lehet kitéve, csak éppen viharok nem. És mint említettem, ezen község teljesen érintetlen maradt volna, ha az orkán az eredeti irányban marad és nem dél felé eltérve inkább a völgyeket kotorta volna végig. Utána *Csabaujfalu*, mint tudom, szintén völgykatlanban fekszik, hol még nagyobb pusztítást vitt véghez, mint a többi községekben.

Erdőt tudomásom szerint máshol nem pusztított; azt elvégezték az erdélyiek elemi csapás nélkül a régebbi időkben! *F. G.*

A városi erdőtisztek és a városok fejlesztéséről szóló törvényjavaslat. A napilapok részletesen ismertették a törvényjavaslatot s így itt mindössze a városi erdőtiszteket élénken érdeklő *B), C), D)* mellékletek szerinti illetménytáblákra terjeszkedünk ki. Jóllehet, örömmel veszünk tudomást arról, hogy a jól ismert előbbi sérelmes tervezettől eltérőleg, a városi erdőtisztek is a kívánal-

maiknak megfelelően a közigazgatási tisztviselők között szerepelnek, vagyis a beterjesztett törvényjavaslat a városi erdőtisztek ez ügybeni mozgalmát honorálja, mindamellett nem teljes örömrünk, ha az illetménytáblázatnak az erdőtisztekre vonatkozó megállapításait közelebbről szemügyre vesszük.

Külön illetménytáblázatok állítottak fel a törvényhatósági joggal felruházott, a nagyobb rendezett tanácsu s a kisebb rendezett tanácsu városok tisztviselőinek illetményeire. Ennek a besorozásnak általánosítása aránytalanságokat fog sok esetben előidézni, mert a városok erdőbirtokainak nagysága, a kezeléssel járó feladatok megoldásához megkívántató szakteendők mérve és nehézsége nem áll mindenkor arányban, nincs annyira szoros vonatkozásban a városok közigazgatási besorozásával, hogy úgy mondjuk rangjával.

Nem tartjuk szerencsésnek azt a megoldást sem, hogy a városi erdőtisztzi czimkérdésnél egyrésztől a már lassanként kiküszöbölt czimzéseket meghagyja, másrészt új, az általánostól eltérő czimeket állapít meg. Az *erdőmester* czim megmaradt, nyilván azért, mert a városi főmérnöki állás a törvényhatósági joggal felruházott városoknál a VII. rangosztályba soroztatott. Megfelelőbb lett volna a VII. rangosztályban műszaki tanácsosnak nevezni a műszaki tisztviselőt, mert így elkerülhető lett volna az erdőmester czim használata is, mellőzhető lett volna az ujonnan bevezetett I. o. (erdőmérnök) és II. o. (segéderdőmérnök) *erdőtiszt*, *segéderdőtiszt* (erdőmérnökjelölt) elnevezés is.

A rendezett tanácsu városoknál alkalmazott erdőtisztek az állami erdőtisztekkel szemben már egy fizetési osztálylyal hátrább kerültek, mert az erdőmester (főerdőmérnök) már csak a IX., az I. o. erdőtiszt (erdőmérnök) a X., a II. o. erdőtiszt (segéderdőmérnök) a XI. f. o.-ba jutott.

Míg ellenben a nagyobb rendezett tanácsu városoknál a városi főmérnök a VIII. fizetési osztályba került, addig a kisebb rendezett tanácsu városoknál a városi főmérnök már — eltérőleg a fent követett eljárástól — ugyanazon rangosztályba (a IX.) jutott, mint az erdőmester.

A nagyközönség körében amugy is nagy a tájékozatlanság az erdőtisztek czimét, rangját, szolgálati beosztását, ügykörét illető-

leg, nem kívánatos tehát e téren a zavarólag ható, az általánosan elfogadottól eltérő szervezés.

Adomány az egyesület jótékony alapítványai részére. Müller Ármin vas- és fémtömegcikkék gyárának igazgatósága (Budapest, VI., Csángó-utca 3/a) értesítette egyesületünket, hogy az egyesületünk kezelésében lévő jótékony alapítványok gyarapításához 50 K adománnyal járul hozzá.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban be álló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Cserneczky* Károly m. kir. segéderdőmérnököt visszarendelte a görgényszentimrei m. kir. erdőőri szakiskolától a kolozsvári m. kir. erdőigazgatósághoz és *Katona* István m. kir. segéderdőmérnököt áthelyezte Beszterczéről Görgényszentimrere az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Takács* János m. kir. segéderdőmérnököt Beszterczéről Királyhalomra az ottani m. kir. erdőőri szakiskolához.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte *Déry* Károly m. kir. erdőmérnökgyakornokot Vácra, az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte *Török* János m. kir. segéderdőmérnököt Turócszentmártonba és beosztotta az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz és áthelyezte *Vorák* Sándor m. kir. segéderdőmérnököt Turdosinra (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte *Török* Miklós m. kir. erdőmérnökgyakornokot Rimaszombatba és beosztotta az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Letz* Lajos m. kir. erdőmérnököt Tiszabogdányból a vezetése alatt álló minisztérium erdészeti (I. B.) főosztályába ren-

delte be, *Bacsilla* Lajos m. kir. segéderdőmérnököt pedig áthelyezte Kolozsvárról Zalatnára (erdőgondnoknak).

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a besztercei m. kir. erdőigazgatóság kerületében áthelyezte *Paczner* Károly m. kir. segéderdőmérnököt Óradnára (erdőgondnoknak).

*

Biok Zoltán, okleveles erdész, az Eszterházy hercegi kismartoni uradalomhoz I. oszt. erdőmérnökké neveztetett ki.